

Förvaltaren som tänker nytt

Att förvalta tidigare generationers verk kan kännas som en börda. Eller ett privilegium. Möt mannen som lämnade juristkarriären i storstan för att få den uppländska släktgården från 1653 att blomstra.

Att ge upp en lysande karriär för att ta hand om en släktgård kan tyckas som en uppoffring. Men om det visar sig handla om 2 700 hektar hamnar det hela i en annan dager. Kiplingeberg två mil norr om Uppsala är nämligen ett stort gods med större potential än majoriteten svenska gårdar. Tidigare generationer har fokuserat på spannmålsodling men jordbrukspolitiken och förändrade ekonomiska förutsättningar har lockat fram nya verksamhetsområden. Inte minst sedan Jakob von Engeström tog över driften 2005. I dag är 1 850 hektar skog och 450 hektar åker. På gården finns ett 500 hektar stort vilthägn och i ett tidigare garage finns nu ett gårdsslakteri med leveranser av viltkött till bland annat Hotell Villa Anna och Restaurang Eklundshof i Uppsala.

Han tar emot på trappan till kontoret i före detta inspektorsbostaden strax intill den stora gula mangårdsbyggnaden från 1654. Han ger ett harmoniskt intryck och tycks tillfreds över valet att lämna de välstrykta skjortorna på advokatfirman Vinge till förmån för djur, natur och fastighetsförvaltning. Men beslutet krävde en och annan sömnlös natt.

– Pappa var 55 år när jag föddes och jag har alltid känt tidspress över att hinna resa och prova på andra saker innan det skulle bli dags för mig att återvända hem och ta över driften, säger Jakob von Engeström. Han började med gymnasiestudier i Sigtuna. Därefter läste han franska i Paris, gjorde lumpen och läste sedan vidare i Uppsala för att lära känna hemstaden. Efter juristexamen jobbade han på advokatfirman Vinge i Stockholm och Göteborg.

– Jag trivdes men har indoktrinerats sedan födseln att det är jag som ska ta över gården vilket är ett enormt privilegium. Men ibland kändes det betungande när jag var yngre.

Priviligierade söner

Godset har varit i släkten i 11 generationer. Claes Eden, ursprungligen från Bremen, köpte gården Kiplinge 1653 och införlivade snart även närliggande gårdar. Huvudbyggnaden uppfördes 1654 och sedan dess har ägorna gått under namnet Kiplingeberg. För att säkerställa att egendomen alltid skulle överlämnas intakt till nästa generation instiftades Kiplingeberg fideikommiss 1791. Det innebar att egendomen därefter inte fick säljas och alltid ärvdes av den äldste sonen i varje generation. Redan 1810 förbjöds instiftandet av nya fideikommiss i fast egendom, så kallade jordfideikommiss, och sedan 1964 gäller att alla kvarvarande fideikommiss skall avvecklas i takt med att de nuvarande innehavarna går ur tiden. Kiplingeberg fideikommiss avvecklades 2010 och den drygt 200-åriga epoken i gårdens historia är över.

– Pappa dog 2008 och var den siste fideikommissarien på Kiplingeberg vilket innebär att gården plötsligt kan säljas men jag har valt att ta över. Min snälla syster har låtit mig lösa ut henne så nu äger jag gården. Om jag hade byggt upp egendomen på egen hand hade jag kanske känt mig fri att sälja, men jag förfogar över något som många generationer lagt ned sin själ i vilket förpliktigar. Förr i tiden när statens sociala skyddsnät var grovmaskigare stod gården för ekonomisk trygghet för många familjemedlemmar. Mitt mål är den ska fortsätta att vara en samlingsplats för släkten och att jag kan lämna över den i ännu bättre skick till nästa generation, säger Jakob. Men det har inte alltid varit en självklarhet att själv driva gården. När han återvände hem till Kiplingeberg 2005, efter tre år på advokatfirma, var den ursprungliga planen att sätta sig in i verksamheten ordentligt, få ordning på driften och därefter återvända till advokatkarriären. Det är fem år sedan nu. Tidigare kollegan och numera frun Liza flyttade efter under 2007.

– Vi träffades under en seglingstävling på jobbet. Jag jobbade på Göteborgskontoret och Liza var med i tjejlaget från Stockholm. De vann. Jag försökte göra intryck genom att trilla överbord, säger Jakob och håller upp rykande hett kaffe.

Rätt riktning

När Jakob växte upp på 70-talet var barndomssomrarna fyllda av traktorer och flyghavreplockning. Men vad gör man med 2 700 hektar mark på 2000-talet? Hur nyttjas potentialen bäst? Pappa Mathias hade redan planterat träd på en stor del av åkermarken, anlagt en golfbana och byggt ett vilthägn. Efter en tids funderande och analyserande såg Jakob ingen anledning att ändra kurs.

– Jag vill långsiktigt värna och utveckla egendomens natur- och kulturvärden. Grundförutsättningen för att lyckas är att satsa på hållbart resursutnyttjande och verksamheter som står på egna ben, säger Jakob.

Han skulle aldrig komma på tanken att starta en verksamhet som är beroende av EU-stöd för att överleva. Ingen verksamhet får stå och falla med bidrag. 2002 omsatte gården knappt tre miljoner. 2006 var omsättningen knappt sex miljoner kronor. För 2010 beräknas omsättningen landa på cirka 10 miljoner varav skogen står för 50 procent, fastighetsförvaltningen 25 och viltförvaltningen inklusive jordbruket 25.

– Med ett kort perspektiv får man nog säga att gårdens blomstringstid är nu. Det är hög efterfrågan på skogsprodukter, viltkött samt de natur- och friluftsupplevelser vi erbjuder som jakt, golf och ridning. I ett längre perspektiv får man kanske fråga sig vad man menar med blomstringstid. Idag driver jag gården med två anställda. Förr i tiden var mer av gårdsarbetet manuellt och betydligt fler levde och arbetade på gården. Med det synsättet kanske man kan säga att blomstringstiden redan har varit, säger Jakob.

Förutom Jakob är det viltmästare Michael Johansson och en jaktelev som jobbar heltid idag. Michael ansvarar för vilthägnet, jakterna, det egna jordbruket och ruljangsen i gårdsslakteriet. De tjänster som krävs för att klara skogsbruket och byggnadsunderhållet köps in av lokala aktörer. Allt efter säsong och behov.

Eftertraktat viltkött

Vilthägnet som löper längs bilvägen till Edenhof golfbana är ett av Sveriges största och rymmer som mest cirka 900 hjortar. När jaktsäsongen är över i februari varje år är viltstammen nere på 600

djur. Förutom klövviltjakt arrangeras populära fågeljakter. Samtliga jakter lockar såväl tyskar, norrmän och danskar som svenskar från hela landet.

– Jag fick jaktintresset med bröstmjölken och föredrar smygjakt. Då tar man sig fram i skogen så ljudlöst som möjligt, utan att störa viltet, vilket innebär att djuret aldrig hinner bli stressat, säger Jakob.

En god jaktetik står högt på agendan liksom vikten av mångfald. De senaste åren har han låtit anlägga flera våtmarker som motverkar att kväve och fosfor från åkrarna rinner ut i de naturliga vattendragen. Kring åkerholmar, längs vattendrag och i skogsbrynen finns viltzoner, som ger skydd och föda åt fältviltet. Vid samtliga jakter finns apporterande hundar eller så kallade eftersöksekipage med för att spåra upp och avliva eventuellt skadeskjutet vilt.

– Som jakträttsinnehavare är jag skyldig att bedriva viltvård. I dag har vi cirka 50 hektar viltåkrar. Vintertid matar vi både hägnat och frilevande vilt med foder från våra egna vallar. En vinterdag när det är minus 15 grader kallt går det åt sex till åtta ton ensilage, säger Jakob.

Kontinuerligt underhåll

I takt med att antalet anställda och arrendatorer som bor på gården minskat har behovet av alternativ användning av bostadshus och ekonomibyggnader successivt ökat. I dag hyr Jakob ut 16 året runt-bostäder och flera sommartorp. Den gamla arrendegården Bemersberg är nu en stall- och ridanläggning där Bälinge Ryttaförening huserar. *Kan tanken på att sälja, flytta till stan och återuppta juristkarriären dyka upp ibland?*

– Inget är ristat i sten men i dagsläget är jag tillfreds med livet. Jag brinner inte för bokföring och alla myndighetskontakter som ingår i mitt dagliga arbete men jag älskar friheten att bestämma själv över min arbetsdag och att hitta nya sätt att utveckla verksamheten.

Bakom huvudbyggnaden anar man resterna av en barockpark med dammar och geometriskt klippta buskar och alléträd. Under vintern har en tanke på att försöka återställa parken, efter drygt 100 år av vilt ogräsväxande, börjat spira. Men först måste han finna ett sätt att ro projektet i hamn rent ekonomiskt. För alla investeringar ska bära sig. I alla fall på sikt.

Har du någon förebild?

– Jag beundrar många. Jag såg till exempel nyligen filmen the Cove om Richard O ‘Barrys kamp mot den japanska delfinindustrin och beundrar teamet som gjorde den. Jag vet inte mycket om Bill Gates och Warren Buffet men beundrar att de använder en stor del av sina stora förmögenheter till att förbättra många människors chanser till ett drägligt liv.

Familjen och lek med sonen Gustaf 1,5 år är hans främsta källa till avkoppling. Ett jaktpass fungerar också bra. Mycket bättre än en golfrunda. Trots att han har Edenhof Golfklubbs 18-hålsbana på sina egna ägor.

– Jag jagar rätt mycket och åker gärna skidor. Jag och Liza var på en fantastisk skidresa i Kanada innan Gustaf föddes. I somras seglade vi i skärgården mellan Korsika och Sardinien, säger Jakob och noterar glatt en hare som skuttar förbi i det vintervita landskapet utanför kontorsfönstret.

Jag frågar när arbetsdagen börjar och slutar men han har svårt för att precisera en tid. Livet på Kiplingeberg är en livsstil.

Bildtexter:

En äldre släkting till Jakob von Engeström dömdes på 1700-talet till livstidsfängelse för att ha haft kännedom om mordplanerna på Gustaf III vilket han varken kan dementera eller bekräfta.

Tack vare tidigare generationers entreprenörskap förvaltar 34-årige Jakob von Engeström 2 700 hektar norr om Uppsala. Såväl Edenhof Golfbana som Bälunge Ryttarförenings ridanläggning ligger på hans mark. Självt föredrar han jakt och skidåkning.

Han lämnade advokatfirman Vinge vid Stureplan i Stockholm för fem år sedan och entreprenördrivet på den uppländska vischan blommar.

Faktaruta

Namn: Jakob von Engeström

Ålder: 34 år

Aktuell: 11:e generationen som axlar driften på Kiplingeberg

Familj: Fru Liza, sonen Gustaf 1,5 år

Årsomsättning: cirka 10 miljoner

Dold talang: Kan spela xylofon

Eftersträvar: Goda relationer

Favoritresmål: Var som helst där det är bra lössnöåkning

Läser: Just nu en biografi om Cornelius Vanderbilt

Favoritmat: Svärmors nystekta strömming med potatismos, skirat smör och rårörda lingon

Gör helst en ledig söndag: Umgås med familj och vänner

Röster om Jakob von Engeström:

Jakob är intellektuellt begåvad, nyfiken och otroligt driven som entreprenör. Han har stor integritet och är generös samt vänfast. Han är prestigelös i mötet med andra människor och utrustad med en stor vänkrets.

Wilhelm Hamilton, vän

Jakob har ett brett och strategiskt företagstänkande som innehåller långsiktighet och miljötänkande. Han lyssnar på idéer och förvaltar släktgården på ett effektivt sätt. Han är dessutom sympatisk och ödmjuk.

Michael Johansson, anställd viltmästare

Jakob är en gentleman ut i fingerspetsarna och därtill en mycket klok person. Han är en kompetent jurist. Vi arbetade tillsammans i ett antal rättegångar med gott resultat och det var alltid ett nöje att arbeta med Jakob. Han är en utmärkt teammedlem som advokatfirmans kunder kände ett stort förtroende för. Jag tror att Jakob - vilket jag sa till honom - hade kunnat gå en lysande advokatkarriär till mötes.

Robert Wikholm, f.d. chef advokatfirman Vinge